

מ"י 49905/08/23 - פלוני נגד משטרת ישראל - תחנת חולון

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

מ"י 49905-08-23 תחנת משטרה חולון נ' פלוני

לפני כבוד השופט - סגן הנשיא, רועי פרי
המבקש:
פלוני באמצעות ב"כ עו"ד מירב בן שבת מטעם
הסנגוריה הציבורית

נגד

המשיבה: משטרת ישראל - תחנת חולון

החלטה

1. לפני בקשה לפיצוי המבקש, שהעלתה ההגנה, בשל מעצרו ביום 21.8.23 ושחרורו ע"י בית המשפט ביום 22.8.23.

השתלשלות ההליך

2. בקצירת האומר אציין כי המבקש נעצר ביום 21.8.23 בחשד לביצוע עבירות של הפרת הוראת חוקית לפי סעיף 287(א) לחוק העונשין, תשל"ז - 1977 (להלן: **החוק**) וגניבה לפי סעיף 384 לחוק.

3. נציג המשיבה טען בדיון כי המבקש הפר הוראה חוקית בדבר הרחקה מהמתלוננת - בת זוגו, תוך שגנב עפ"י החשד את דרכונה.

כאן המקום לציין כי עניין לנו **במבקש בן 82, המסתייע בהליכון ומלווה ע"י מטפלת**, אשר הגיע ביום 21.8.23 לדירה המשותפת שלו ושל בת זוגו. החשוד הכחיש את הטענה וטען בחקירתו כי לפי ספירתו חזר לביתו במועד ומשכך לא הפר את החלטת בית המשפט - ראו עמ' 2 לפרוטוקול, ש' 3-1.

קדם לתיקנו הליך שנדון בפני כב' השופט הבכיר שאול אבינור מ"י **17987-08-23** בגין חשד לביצוע עבירה של תקיפת בת זוג. ביום 9.8.23 שוחרר המבקש במסגרת החלטתו של כב' השופט אבינור, ובין היתר בתנאי מגביל של הרחקה מהמתלוננת למשך 10 ימים, דהיינו עד ליום 19.8.23.

כאן המקום לציין כי **תיק החקירה היה חסר בהחלטה מהותית זו של בית המשפט**, ובהסכמת ההגנה, הוצאתי מנט המשפט, בעבור הצדדים, ההחלטה האמורה לעיון הצדדים.

ב"כ המבקש עתרה לשחרר את מרשה על אתר, ללא כל תנאי, לאור העובדה כי ביום הגעתו של המבקש לדירה (21.8.23) התנאי המגביל לא היה בתוקף.

נציג המשיבה הגדיל לעשות, וטען תוך קבלת עדכון טלפוני כי: **"מוסרים לי כעת כי יש צו הגנה שהוציאה המתלוננת, הצו לא בפניי ולא נמצא בתיק, יחד עם זאת יש לי צילום של אישור המסירה לחשוד"** - ע' 3, ש' 9-10. נציג המשיבה ביקש הפסקה בדיון. נעתרתי לבקשה והורתי על הפסקה בת 20 דקות.

לאחר שהתחדש הדיון הודיע נציג המשיבה כי היחידה החוקרת מבקשת לשנות את בקשת המעצר **לבקשה לשחרור בתנאים** הכוללים הרחקה מהמתלוננת לצד חתימה על ערבות צד ג'.

מעיון בפרוטוקול שהוצג בפני מבית המשפט לענייני משפחה (**ה"ט 45384-08-23**) עלה כי ניתן צו הגנה במעמד צד אחד ונקבע דיון ליום 21.8.23, עם זאת לאור בקשת ב"כ המתלוננת עלה כי הדיון נדחה ליום 27.8.23.

קבעתי כי על פניו עולה ספק רב לקיומו של חשד סביר למיחוס למבקש, שכן החלטתו של כב' השופט הבכיר אבינור בדבר הרחקה מהמתלוננת פקעה ביום 19.8.23, ומפרוטוקול הליך הה"ט עולה כי ניתן צו הגנה, שנקבע לדיון ליום 21.8.23. עם זאת דיון לא התקיים במועד זה, ולא ברור אם הצו הוארך למועד החדש, אם לאו, וקרוב לוודאי כי החשוד עצמו לא הבין את הדברים.

למותר לציין כי בתיק החקירה לא נמצאו המסמכים המהותיים - פרוטוקול הה"ט ואישור המסירה, ואלה צורפו כאמור ע"י הטוען המשטרתי רק לאחר ההפסקה.

4. לאור קביעתי כי קיים ספק רב בדבר קיומו של חשד סביר בתיק זה, העובדה כי היחידה החוקרת עצרה את המבקש מבלי שהיו בידיה הראיות הגולמיות המהותיות, התומכות בהרחקה/צו ההגנה, מעצרו של המבקש חרף מצבו הרפואי וגילו המתקדם (82), כשהוא מסתייע בהליכון ומטופל ע"י מטפלת צמודה והתנהלות היחידה החוקרת בדיון - הורתי על שחרורו של המבקש על אתר. עם זאת לאור הנסיבות ובקשתי כי לשכת הרווחה בחולון תכנס לעובי הקורה, הורתי על הרחקה זמנית של החשוד מהמתלוננת עד לשעה 20:00.

5. על הסייפה להחלטתי הגישה ההגנה ערר לבית המשפט המחוזי בתל אביב

(עמ"י 51447-08-23). בהסכמת הצדדים בוטלה הרחקה זמנית זו.

טענות הצדדים

6. ב"כ המבקש עתרה להשתתף פיצויים לטובת מרשה, בשל מעצר בלתי חוקי והתנהלות היחידה החוקרת כמפורט מעלה. הסנגורית ציינה כי המדובר בחוסר רגישות של הקצין הממונה שהורה על מעצרו של המבקש בן 82. ציינה כי המבקש שהה במהלך הלילה בתחנת חולון שאינה תחנה מוכרזת לכליאת עצורים, ישב על ספסל בטון ולקראת הבוקר "כדי לעשות וי טלטלו אותו מתוך שינה לתחנת משטרת שכונות שיטן שם שעה ואז הועבר באמצעות שב"ס בפוסטה לבית המשפט".

7. המשיבה עתרה בתגובתה עלי כתב לדחות את הבקשה לפיצוי. הזכירה את התיק הקודם שעניינו בתקיפת המתלוננת וציינה כי המבקש הגיע לדירה ביום 9.8.23 וצעק על המתלוננת ומשטרה הוזעקה למקום. הואיל והמבקש לקח את חפציו בליווי המטפלת קצין האלמ"ב מצא לגנוז את התיק ללא חקירה. ביום 20.8.23 הוצא צו הגנה במסגרת הליך ה"ט בבית המשפט לענייני משפחה. ניתן צו הגנה ונקבע דיון במעמד הצדדים ליום 21.8.23. כאשר המתלוננת הגישה בקשה לדחות את הדיון וזה נדחה כמבוקש ליום 27.8.23. ביום 20.8.23 צוות שיטור הגיע לביתו של המבקש בחולון הקריא ומסר את הצו לידי. המתלוננת התלוננה ביום 21.8.23 בתחנת חולון כי המבקש והמטפלת שלו גנבו לה את הדרכון וכי המבקש חזר הביתה בניגוד לצו ההרחקה למשך 10 ימים. המשיבה מאשרת בתגובתה כי "לא הרחיבה בשאלות ובדיקות אודות מהות צו ההרחקה" - ראו סעיף 8 לתגובה. המשיבה מציינת כי סברה כי המבקש הפר את צו ההגנה "אולם בתום לב לא דאגה להרחיב בבדיקה ולצרפו אל תיק החקירה" - סעיף 9 לתגובה. המשיבה מציינת כי טוען המעצרים בדיון שהתקיים לפני ביום 22.8.23 סבר כי הפרת ההוראה החוקית המיוחסת למבקש היא פרי החלטתו של כב' השופט אבינור במסגרת מ"י 17987-08-23. המשיבה טענה בתגובתה כי מעצרו של המבקש "לא היה לשווא" הואיל והפר את צו ההגנה. לעניין החזקה במעצר בניגוד לדיון טענה המשיבה כי זכויותיו לא הופרו, שכן לאחר חקירתו דאגה המשטרה לספק לו מזון, תרופות ולינה בתחנת משטרת שכונות, מתקן שהוכרז כחוק.

המשיבה מסכמת תגובתה כהאי לי שנא: "המבקשת ערה למחדלי החקירה ותדאג לתקנם ולהפיק לקחים".

דיון והכרעה

8. סעיף 38 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), תשנ"ו - 1996 (להלן: חוק המעצרים), העוסק בפיצוי בשל מעצר, קובע כדלקמן:

(א) נעצר אדם ושחרר בלא שהוגש נגדו כתב אישום, ומצא בית המשפט שלא היה יסוד למעצר, או שראה נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי האדם, רשאי הוא לצוות כי אוצר המדינה ישלם לו פיצוי על מעצרו והוצאות הגנתו בסכום שיקבע בית המשפט.

(ב) נעצר אדם ושוחרר, ומצא בית המשפט שהמעצר היה עקב תלונת סרק שהוגשה שלא בתום לב, רשאי בית המשפט לחייב את המתלונן, לאחר שנתן לו הזדמנות לטעון טענותיו לעניין זה, לשלם, למי שנעצר, פיצוי על מעצרו והוצאות הגנתו, בסכום שיקבע בית המשפט.

(ג) שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי להתקין תקנות - (1) לעניין ההליכים בבקשה לפיצוי לפי סעיף זה, בין לפני פניה לבית המשפט ובין בבית המשפט;

(2) לקבוע סכומים מרביים לפיצוי לפי סעיף קטן (א).

(ד) החלטת בית משפט לפי סעיף זה ניתנת לערעור כפסק דין בפלילים.

9. סעיף 38 לחוק המעצרים מונה שתי עילות לאפשרות פסיקת פיצוי בשל מעצר. עם זאת יש לזכור כי תנאי מקדמי לשאלת הפיצוי מורכב ממכלול תלת נסיבות מצטבר: (1) נעצר אדם (2) ושוחרר (3) בלא הוגש כנגדו כתב אישום - ראו רע"פ 2707/17 פלוני נ' מדינת ישראל (6.7.17); ע"פ (תל אביב) 42768-09-15 זבידאת נ' מדינת ישראל (6.1.2016); רע"פ 1425/16 זבידאת נ' מדינת ישראל (28.12.2016).

10. רק לאחר התקיימותו של התנאי המקדמי בית המשפט יידרש לעילות בעטין ניתן לפסוק פיצויים: לא היה יסוד למעצר או נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי האדם.

11. בעניינו, אין מחלוקת כי לא הוגש כנגד המבקש כתב אישום בתיקנו, בתיק ההפרה. כפי שקבעתי קיים ספק רב אשר לקיומו של חשד סביר בתיקנו לאור העובדה כי החלטתו של כב' השופט הבכיר אבינור במסגרת מ"י 17987-08-23 בדבר ההרחקה פקעה ולא ברור אם צו ההגנה הוארך, אם לאו.

12. גם ללא הכרעה בעילת הפיצוי הראשונה - לא היה יסוד למעצר וההקבלה לדיבר "יסוד לאשמה" שבסעיף 80 לחוק העונשין - ראו והשוו: ע"פ 4466/98 דבש נ' מדינת ישראל (22.01.2002); רע"פ 4121/09 רותם שניא נ' מדינת ישראל (02.03.2011), נראה כי לא יכולה להיות מחלוקת בתיק זה כי העילה השנייה בדבר נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי מתקיימת גם מתקיימת, לאור צבר הפגמים שנפלו בהליך.

13. החקירה החלה בתלונת המתלוננת בתחנת חולון, כך אליבא דתגובת המשיבה. משכך עובר למעצר, ובמיוחד עובר למעצר אדם בן 82 במצבו הבריאותי של המבקש, המסתייע בהליכון עם מטפלת צמודה, היה על היחידה החוקרת לאסוף את כל החומר הרלוונטי לתיק, ובכלל זה החלטתו של כב' השופט הבכיר אבינור מהתיק הקודם, צו ההגנה והפרוטוקול ולא לצאת לביצוע מעצר מבלי שקיימת בתיק תשתית ראייתית המבססת ותומכת בחשד הסביר. גם לאחר המעצר, כאשר אנו יודעים שהיחידה החוקרת לא אספה את החומרים המהותיים שצינתי, הקצין הממונה שהחליט לבסוף על המעצר, כסמכותו עלי סעיף 27 לחוק המעצרים, היה צריך לבדוק את התיק וקיומם של המסמכים הרלוונטיים. לא בכדי קבע המחוקק בסעיף 28 לחוק המעצרים את החובה לשמוע את טענות העצור. הטוען המשטרתי טען כי המבקש הכחיש המיוחס לו וטען כי לפי ספירתו הוא לא מפר את החלטת בית המשפט - ע' 2, ש' 3-1. מדוע הדברים לא נבדקו או אומתו מול מסמכים רלוונטיים?

חמור מכך המשיבה התייצבה לדין בבית משפט, תוך הגשת בקשת מעצר בחובה עתירה להארכת מעצר ב- 5 ימים (!) מבלי שהתשתית הראייתית הבסיסית התומכת בקיומו של חשד סביר נמצא בתיק. בית המשפט נאלץ להוציא מנט המשפט את הפרוטוקול בתיק הקודם בהסכמת ההגנה, ולתת ליחידה החוקרת הפסקה במהלך הדין לאחר שהטוען "גילה" שלמעשה ההפרה נסובה על צו הגנה ולא על ההחלטה בתיק הקודם.

כך לא מגיעים לבית המשפט.

כך לא מנהלת תחנת משטרה מקצועית הליך מעצר בבית המשפט.

המשיבה, בתגובתה עלי כתב, עמדה על הדברים: "המבקשת לא הרחיבה בשאלות ובבדיקות אודות מהות צו ההרחקה" - סעיף 8.

"אולם בתום לב לא דאגה להרחיב בבדיקה ולצרפו אל תיק החקירה" - סעיף 9.

"המבקשת ערה למחדלי החקירה ותדאג לתקנם ולהפיק לקחים" - עמ' 3 לתגובה.

עם כל הכבוד, אותן טעויות, אי הרחבה ובדיקה, אי צירוף מסמכים רלוונטיים - הובילו למעצרו של המבקש, המדובר בהתנהלות שהובילה לפגיעה בזכויות ובראש ובראשונה לפגיעה בזכות החירות עלי סעיף 5 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו ובזכות החוקתית להליך הוגן הנגזרת מהזכות לכבוד, אליבא דסעיף 2 לחוק היסוד.

זכותו של אדם, בטרם ייעצר כי המשטרה תאסוף את החומרים הרלוונטיים בעניינו הנוגעים לחשד הסביר ועילת המעצר ותגיע לבית המשפט מוכנה וערוכה עם כלל החומרים הצריכים לעניין בתיק החקירה.

14. מעבר לכך הוברר כי המבקש במצבו הרפואי, בגילו המתקדם שהה לאורך הלילה בתחנת חולון, שאינה מתקן מעצר מוכרז, ורק במהלך הלילה הועבר לתחנת שכונת - התנהלות המנוגדת לסעיפים 7 ו- 9 לחוק המעצרים.

ראו החלטתו של בית המשפט העליון בעניין זה במסגרת **בש"פ 6101/23 מנסור ג' בריס נ' מדינת ישראל (10.8.23)**. כב' השופטת רות רונן קבעה כי סעיף 7 לחוק המעצרים קובע במפורש כי עצור יכול להיות מוחזק רק במקום מעצר שהוא מקום שהוכרז ככזה. משכך, אין אפשרות להחזיק עצור במקום שאיננו מוכרז.

הדברים אף מקבלים משנה תוקף מסעיף 9 לחוק המעצרים בדבר החזקת אדם בתנאים שאינם הולמים, בטח ובטח ביחס לאדם בגילו של המבקש, בהינתן מצבו הרפואי והסתייעותו בהליכון, עם מטפלת צמודה, שנדרש "לבלות" חלק מהלילה על ספסל בטון עד שהועבר לתחנת שכונת.

בהינתן עומס הכליאה בארצנו ומצב הכליאה במחוז תל אביב בפרט - ישאל השואל **כיצד הופעל שיקול הדעת**

בתיקנו?

כיצד ערכה היחידה החוקרת **תעדוף** בין העצורים השונים על נסיבותיהם, העבירות המיוחסות להם לצד עילות המעצר אל מול מקומות הכליאה במחוז? מבלי שבית המשפט קובע מסמרות בדבר ומבלי שמחליף את שיקול דעתו של הקצין הממונה - עם זאת אדם בן 82, חולה, מסתייע בהליכון עם מטפלת צמודה, כשבתיק החקירה אין את החומרים הרלוונטיים בדבר החשד הסביר - **האם אלה נסיבות שמובילות להחלטת מעצר?**

15. סוף דבר, מכלל הטעמים והפגמים שמניתי לעיל מצאתי לפסוק פיצוי לטובת המבקש בהתאם לעילה השנייה.

16. כידוע **תקנה 8 לתקנות סדר הדין (פיצויים בשל מעצר או מאסר), תשמ"ב -1982** קובעת את סכום הפיצוי בשל מעצר, כסכום מירבי בעד יום מעצר או מאסר שהוא החלק ה- 25 של השכר החודשי הממוצע במשק ביום מתן ההחלטה, בהתאם לקביעת שר העבודה והרווחה בהודעתו לפי סעיף 198א לחוק הביטוח הלאומי.

עם זאת התקנות נחקקו לפני כניסתו לתוקף של חוק המעצרים ולפני חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.

לאור השינוי שחל במעמד הזכויות המוגנות כפועל יוצא מחקיקת חוקי היסוד, יש ליתן משקל לזכויות אלה בהתנגשות מול אינטרסים מנוגדים, תוך מתן התחשבות במקרים בהם מתקיימת פגיעה בזכויות - ראו והשוו: **ע"פ 5121/98 יששכרוב נ' התצ"ר (04.05.06).**

17. על המשיבה לפצות את המבקש בסכום של ₪ 700 שישולם עד ליום 1.11.23.

אציין כי פסקתי פיצוי מתון לאור התחייבותה של המשיבה, אליבא דתגובתה, לתקן ולהפיק לקחים ממקרה זה.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בתל אביב בתוך 45 ימים מהיום.

המזכירות תעביר החלטתי לצדדים.

ניתנה היום, ג' תשרי תשפ"ד, 18 ספטמבר 2023, בהעדר הצדדים.